

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN LAUSUNTO 1/09 (täysistunto)

8 päivänä maaliskuuta 2011

Sisällys

Lausuntopyyntö	I - 1147
Luonnos sopimukseksi eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuimesta	I - 1148
Sopimusluonnoksen määräykset	I - 1150
Neuvoston lausuntopyynnössään esittämät arviot	I - 1154
Unionin tuomioistuimelle esitettyjen huomautusten tiivistelmä	I - 1155
Huomautukset lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamisesta	I - 1155
Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos on ristiriidassa perussopimusten kanssa	I - 1156
Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa, mikäli sopimusluonnosta muutetaan	I - 1158
Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa	I - 1160
Unionin tuomioistuimen kannanotto	I - 1163
Lausuntopyynnön tutkittavaksi ottaminen	I - 1163
Asiakysymys	I - 1166
Alustavat huomautukset	I - 1166
Sopimusluonnoksen yhteensopivuus perussopimusten kanssa	I - 1167

Lausuntoasiassa 1/09,

jossa on kyse SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvasta lausuntopyynnöstä, jonka Euroopan unionin neuvosto on esittänyt unionin tuomioistuimelle 6.7.2009,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (täysistunto)

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev, J.-J. Kasel ja D. Šváby sekä tuomarit A. Rosas, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, U. Löhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, P. Lindh, T. von Danwitz, C. Toader, M. Safjan ja M. Berger,

kirjaaja: yksikönpäällikkö M.-A. Gaudissart,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.5.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään J.-C. Piris, F. Florindo Gijón, L. Karamountzos ja G. Kimberley,

- Belgian hallitus, asiamiehinään C. Pochet, J.-C. Halleux ja T. Materne,
- Tšekin hallitus, asiamiehenään M. Smolek,
- Tanskan hallitus, asiamiehinään V. Pasternak Jørgensen, R. Holdgaard ja C. Vang,
- Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja J. Kemper,
- Viron hallitus, asiamiehenään L. Uiho,
- Irlanti, asiamiehenään D. J. O’Hagan, jota avustavat E. Fitzsimons, SC, ja N. Travers, BL,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään A. Samoni-Rantou, G. Alexaki ja K. Boskovits,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään N. Díaz Abad,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään E. Belliard, B. Beaupère-Manokha, G. de Bergues ja A. Adam,

- Italian hallitus, asiamiehinään G. Palmieri ja M. Fiorilli, joita avustaa vice-avvocato generale dello Stato G. Nori,

- Kyproksen hallitus, asiamiehinään V. Christoforou ja M. Chatzigeorgiou,

- Liettuan hallitus, asiamiehenään I. Jarukaitis,

- Luxemburgin hallitus, asiamiehenään C. Schiltz, jota avustaa avocat P.-E. Partsch,

- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels ja Y. de Vries,

- Puolan hallitus, asiamiehinään M. Dowgielewicz ja M. Szpunar,

- Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandez, J. Negrão ja M. L. Duarte,

- Romanian hallitus, asiamiehinään A. Popescu ja M.-L. Colonescu, joita avustavat conseillère E. Gane ja conseillère A. Stoia,

- Slovenian hallitus, asiamiehinään V. Klemenc ja T. Mihelič Žitko,

- Suomen hallitus, asiamiehinään A. Guimaraes-Purokoski ja J. Heliskoski,

- Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk ja A. Engman,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään I. Rao ja F. Penlington, joita avustaa barrister A. Dashwood,

- Euroopan parlamentti, asiamiehinään E. Perillo, K. Bradley ja M. Dean,

- Euroopan komissio, asiamiehinään L. Romero Requena, J.-P. Keppenne ja H. Krämer,

kuultuaan 2.7.2010 pidetyssä suljetussa istunnossa ensimmäistä julkisasiamiestä P. Mengozzia sekä julkisasiamiehiä J. Kokott, E. Sharpston, Y. Bot, J. Mazák, V. Trstenjak, N. Jääskinen ja P. Cruz Villalón,

on antanut seuraavan

lausunnon

Lausuntopyyntö

- 1 Euroopan unionin neuvosto on pyytänyt unionin tuomioistuimelta lausuntoa seuraavasta kysymyksestä:

”Onko suunniteltu sopimus yhdistetyn patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamisesta (tällä hetkellä nimetty eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuimeksi) sopusoinnussa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten kanssa?”

- 2 Neuvosto on toimittanut unionin tuomioistuimelle pyyntönsä liitteinä
  - neuvoston puheenjohtajavaltion teollis- ja tekijänoikeuksien työryhmälle (patenttit) esittämän 7.4.2009 päivätyn neuvoston asiakirjan 8588/09, joka koskee tarkistettua ehdotusta neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista

- eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuinta koskevaa sopimusluonnosta ja tämän tuomioistuimen perussääntöluonnosta koskevaa tarkistettua puheenjohtajavaltion ehdotusta käsittelevän 23.3.2009 päivätyn neuvoston asiakirjan 7928/09

- 23.3.2009 päivätyn neuvoston asiakirjan 7927/09, joka koskee komission suositusta neuvostolle komission valtuuttamisesta aloittamaan neuvottelut kansainvälisen sopimuksen tekemiseksi ”yhdistetyn patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamisesta” eurooppa- ja yhteisöpatenttien osalta.

Luonnos sopimukseksi eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuimesta

- 3 Münchenissä 5.10.1973 allekirjoitettu eurooppapatentista tehty yleissopimus (jäljempänä Euroopan patenttisopimus) on sopimus, jossa ovat tällä hetkellä sopimuspuolina 38 valtiota, joiden joukossa ovat kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot. Euroopan unioni ei ole Euroopan patenttisopimuksen sopimuspuoli. Kyseisessä yleissopimuksessa määrätään Euroopan patenttiviraston (jäljempänä EPO) toteuttamasta yhtenäisestä eurooppapatenttien myöntämismenettelystä. Vaikka tämän suojan myöntämismenettely on yhtenäinen, eurooppapatentti jakautuu joukoksi kansallisia patenteja, joista jokainen on patentin haltijan nimeämien valtioiden sisäisen oikeuden alainen.

- 4 Vuonna 2000 Eurooppa-neuvosto aloitti uudestaan keskustelun tulevasta yhteisöpatentista. Euroopan komissio antoi 5.7.2000 ehdotuksen neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista (KOM(2000) 412 lopullinen); ehdotuksen mukaan yhteisö liittyy Euroopan patenttisopimukseen, luodaan koko yhteisössä voimassa oleva yhtenäinen teollisoikeuslaji ja kyseisen suojan myöntää EPO.

- 5 Kilpailukykyasioita käsitelleen 4.12.2006 kokoontuneen neuvoston päätelmien sekä 8. ja 9.3.2007 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien seurauksena komissio esitti Euroopan parlamentille ja neuvostolle 3.4.2007 tiedonannon, jonka otsikkona on ”Euroopan patenttijärjestelmän parantaminen” (KOM(2007) 165 lopullinen).

- 6 Komissio on ehdottanut muun muassa yhtenäisen järjestelmän perustamista eurooppapatenttia ja tulevaa yhteisöpatenttia varten. EPO myöntäisi yhteisöpatentin Euroopan patenttisopimuksen määräysten mukaisesti. Yhteisöpatentti olisi luonteeltaan yhtenäinen ja riippumaton, sen vaikutukset olisivat samat koko unionin alueella ja se voitaisiin myöntää, siirtää, mitätöidä tai se voisi raueta vain koko unionin osalta. Euroopan patenttisopimuksen määräyksiä sovellettaisiin yhteisöpatenttiin siltä osin kuin yhteisöpatentista annettavassa asetuksessa ei säädetä erityissäännöistä.

- 7 Neuvostossa on laadittu myös luonnos jäsenvaltioiden, Euroopan unionin ja kolmansien valtioiden, jotka ovat Euroopan patenttisopimuksen sopimuspuolia, välillä tehtäväksi kansainväliseksi sopimukseksi (jäljempänä sopimusluonnos), jolla perustetaan eurooppa- ja yhteisöpatentteja koskevista oikeusriidoista toimivaltainen tuomioistuin.

- 8 Suunnitellulla sopimuksella perustettaisiin eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuin (jäljempänä ECPC), joka muodostuisi ensimmäisenä oikeusasteena toimivasta tuomioistuimesta, johon kuuluisi keskusjaosto sekä paikallis- ja aluejaostoja, ja muutoksenhakutuomioistuimesta, joka olisi toimivaltainen käsittelemään muutoksenhaut tämän ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisusta. ECPC:n kolmantena elimenä olisi yhteinen kirjaamo.

Sopimusluonnoksen määräykset

- 9 Sopimusluonnoksen 14 a artiklassa määrätään seuraavaa:

”Sovellettava oikeus

1) Käsitellessään tämän sopimuksen mukaisesti käsiteltäväkseen saatettuja asioita [ECPC:n] on noudatettava yhteisön oikeutta ja sen päätösten on perustuttava:

- a) tähän sopimukseen;
- b) sellaisenaan sovellettavaan yhteisön oikeuteen, erityisesti yhteisöpatenttia koskevaan neuvoston asetukseen – – sekä yhteisön oikeuden täytäntöön panemiseksi annettuun sopimusvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön;
- c) Euroopan patenttisopimukseen ja kansalliseen lainsäädäntöön, jonka sopimusvaltiot ovat antaneet Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti; sekä

d) niiden kansainvälisten sopimusten määräyksiin, joita sovelletaan patentteihin ja jotka sitovat kaikkia sopimusvaltioita.

2) Niitä osin kuin [ECPC:n] päätökset perustuvat sopimusvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön, sovellettava oikeus määritetään seuraavien mukaisesti:

a) sellaisenaan sovellettavien yhteisön oikeuden säännösten perusteella; tai

b) jos sellaisenaan sovellettavia yhteisön oikeuden säännöksiä ei ole, niiden kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien kansainvälisten välineiden perusteella, joiden osapuolia kaikki sopimusvaltiot ovat; tai

c) jos edellä a ja b alakohdassa tarkoitettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole, [ECPC:n] määrittämien kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien kansallisten säännösten perusteella.

3) Sopimusvaltio, joka ei ole Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuoli, saattaa voimaan aineelliseen patenttioikeuteen liittyvän yhteisön oikeuden noudattamiseksi tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset.”

10 Sopimusluonnoksen 15 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Toimivalta

- 1) [ECPC:llä] on yksinomainen toimivalta seuraavissa asioissa:
  - a) kanteet, jotka koskevat patenttien ja lisäsuojatodistusten toteutunutta tai uhkaavaa loukkausta, ja niihin liittyvät vastineet, mukaan lukien käyttöilupia koskevat vastakanteet;
    - a 1) kanteet sen vahvistamiseksi, että loukkausta ei ole tapahtunut;
    - b) kanteet, jotka koskevat väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia sekä kieltoja;
    - c) kanteet tai vastakanteet, jotka koskevat patenttien kumoamista;
    - d) kanteet, jotka koskevat vahingonkorvausta tai korvausta ja jotka perustuvat julkaistun patenttihakemuksen antamaan väliaikaiseen suojaan;
    - e) kanteet, jotka koskevat keksinnön käyttöä ennen patentin myöntämistä tai patentin aiempaan käyttöön perustuvaa oikeutta;

f) kanteet, jotka koskevat yhteisöpatentteja koskevien pakkolupien myöntämistä tai kumoamista; sekä

g) kanteet, jotka koskevat – – käyttölupia koskevia korvauksia.

2) Sopimusvaltioiden kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta yhteisöpatentteihin ja eurooppapatentteihin liittyvissä kanteissa, jotka eivät kuulu [ECPC:n] yksinomaiseen toimivaltaan.”

¹¹ ECPC:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen eri jaostojen alueellinen toimivalta rajataan sopimusluonnoksen 15 a artiklan 1 kohdassa seuraavasti:

”15 artiklan 1 kohdan a, b, d ja e alakohdassa tarkoitettut kanteet nostetaan:

a) sen sopimusvaltion paikallisjaostossa, jossa toteutunut tai uhkaava loukkaus on tapahtunut tai saattaa tapahtua, tai siinä aluejaostossa, johon kyseessä oleva sopimusvaltio kuuluu; tai

b) sen sopimusvaltion paikallisjaostossa, jossa vastaajan kotipaikka on, tai siinä aluejaostossa, johon kyseessä oleva sopimusvaltio kuuluu.

Niitä vastaajia koskevat kanteet, joiden kotipaikka on sopimusvaltioiden alueen ulkopuolella, nostetaan a alakohdan mukaisessa paikallis- tai aluejaostossa.

Jos kyseessä olevassa sopimusvaltiossa ei ole paikallisaostoa eikä se osallistu aluejaostoon, kanteet nostetaan keskusjaostossa.”

12 Sopimusluonnoksen 48 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1) Jos [EY:n] perustamissopimuksen tulkintaa tai Euroopan yhteisön toimielinten säädösten pätevyyttä ja tulkintaa koskeva kysymys otetaan esiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, se voi pyytää – – yhteisöjen tuomioistuinta tekemään kysymystä koskevan päätöksen, jos tämä on sen mielestä tarpeen, jotta se voisi tehdä päätöksen. Jos tällainen kysymys otetaan esiin muutoksenhakutuomioistuimessa, se pyytää – – yhteisöjen tuomioistuinta tekemään kysymystä koskevan päätöksen.

2) [EY:n] perustamissopimuksen tulkintaa tai Euroopan yhteisön toimielinten säädösten pätevyyttä ja tulkintaa koskeva – – yhteisöjen tuomioistuimen päätös sitoo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta.”

Neuvoston lausuntopyynnössään esittämät arviot

- 13 Neuvosto ilmoittaa, että ”enemmistö [sen jäsenistä] uskoo, että suunniteltu sopimus on oikeudellisesti mahdollinen tapa saavuttaa suunnitellut tavoitteet. – – on kuitenkin otettu esiin muutamia oikeudellisia kysymyksiä ja niistä on keskusteltu”. Neuvosto täsmentää, että ”eri kysymykset on tarkoitettu esitellä neutraalilla tavalla viittaamatta eri näkökantojen saamaan kannatukseen ja että [se] ei asetu minkään vaihtoehdon taakse”.

- 14 Neuvoston mielestä suunnitellulla sopimuksella ei muuteta unionin tuomioistuimelle annetun toimivallan olennaista luonnetta. Jäsenvaltioiden olisi voitava järjestää tarkoitettun tuomioistuinjärjestelmän rakenne sellaiseksi kuin ne katsovat tarkoituksenmukaiseksi – myös perustamalla luonteeltaan kansainvälinen tuomioistuin.
- 15 Neuvosto toteaa, että ECPC:n velvoitteen noudattaa unionin oikeutta on tarkoitus olla erittäin laaja-alainen ja koskea perussopimusten ja toimielinten säädösten ohella myös unionin oikeusjärjestyksen yleisiä periaatteita ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Unionin tuomioistuimelle esitettyjen huomautusten tiivistelmä

- 16 Esitetyissä huomautuksissa katsotaan, että lausuntopyyntö on jätettävä tutkimatta tai että sopimusluonnos on ristiriidassa perussopimusten kanssa tai että sopimusluonnokseen on tehtävä muutoksia, jotta voidaan varmistaa, että se on perussopimusten mukainen, tai että suunniteltu sopimus sopii yhteen perussopimusten kanssa.

Huomautukset lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamisesta

- 17 Euroopan parlamentti ja Espanjan hallitus katsovat pääasiallisesti, että lausuntopyyntö on ennen aikainen ja perustuu puutteellisiin ja riittämättömiin tietoihin, kun otetaan huomioon suunnitellun sopimuksen kohde, esitöiden vaihe sekä institutionaalinen ja oikeudellinen asiayhteys. Parlamentti puolestaan katsoo myös, että siltä osin

kuin neuvosto ei ole kuullut parlamenttia yhteisöpatenttia koskevasta asetusehdotuksesta on loukattu toimielinten välisen tasapainon periaatetta.

- 18 Irlanti ilmoittaa tukevansa lausuntopyyntöä mutta on samalla sitä mieltä, että unionin tuomioistuimen on varmistuttava siitä, että sillä on toimivalta lausua tästä pyynnöstä, kun otetaan erityisesti huomioon, mihin vaiheeseen neuvotteluprosessissa on päästy. Teksti, josta unionin tuomioistuimelta pyydetään lausuntoa, on nimittäin vielä pitkälti vasta valmisteluasiakirja, josta kaikki neuvoston jäsenet eivät ole yksimielisiä.

Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos on ristiriidassa perussopimusten kanssa

- 19 Irlannin, Espanjan hallituksen (toissijaisesti) sekä Kreikan, Italian, Kyproksen, Liettuan ja Luxemburgin hallitusten mielestä sopimusluonnos on ristiriidassa perussopimusten kanssa.
- 20 Irlannin mukaan sopimusluonnoksessa ei varmisteta, että unionin oikeuden säännösten ja määräysten, joihin voitaisiin vedota ECPC:ssä vireillä olevissa oikeusriidoissa, ensisijaisuutta kunnioitetaan. Siinä ei myöskään taata, että tällä tuomioistuimella olisi tulkintavelvollisuus, jonka tarkoituksena olisi välttää mahdollisimman pitkälti ristiriidat unionin oikeuden säännösten ja määräysten, joita sen olisi sovellettava, ja muiden mahdollisesti sovellettavien kansallisten ja kansainvälisten säännösten ja määräysten välillä.
- 21 Kreikan hallitus toteaa, että sopimusluonnoksen määräykset, jotka koskevat kolmansissa valtioissa sijaitsevien ja yhteisöpatenttien osalta toimivaltaisten ECPC:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen perustamista ja toimintaa, herättävät kysymyksen unionin oikeusjärjestyksen ja tuomioistuinjärjestelmän itsenäisyyden

suojaamisesta. Perussopimuksissa nimittäin määrätään sitovasta oikeudellisesta kehystä, jossa unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden on toimittava, kun ne valitsevat niin sen yleisen menetelmän kuin ne konkreettiset määräyksetkin, jotka koskevat teollisoikeudelliseen suojaan liittyvien oikeusriitojen ratkaisua.

- 22 Espanjan hallitus toteaa toissijaisesti, että sopimusluonnos on ristiriidassa perussopimusten kanssa ja erityisesti vastoin SEU 19 ja SEUT 344 artiklaa, koska sen takia vaarantuu unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta ratkaista oikeusriidat, jotka koskevat unionin oikeutta. Lisäksi suunnitellulla järjestelmällä ei taata unionin oikeuden ensisijaisuutta, koska ECPC ei kuulu minkään jäsenvaltion tuomioistuinrakenteeseen; tällöin ei voida mitenkään tutkia, onko tämä tuomioistuin jättänyt noudattamatta unionin oikeutta.
- 23 Italian hallitus korostaa, että sopimusluonnos on muodoltaan kansainvälisen oikeuden toimi, jolla jäsenvaltiot ja Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot siirtävät perustuslaillista tuomiovaltaansa kansainväliselle tuomioistuimelle. Koska tällä hetkellä ei ole olemassa patenttilajia, joka kattaisi kaikkien jäsenvaltioiden alueen, ja koska tällä alalla ei myöskään ole yhtenäistä riitojenratkaisujärjestelmää, unionilla ei ole oikeutta siirtää tuomiovaltaansa kansainväliselle elimelle. Unionin liittyminen Euroopan patenttisopimukseen ei vaikuta tähän arvioon, koska kansainvälinen tuomioistuin, joka on tarkoitus perustaa, ei olisi Euroopan patenttisopimuksen piiriin kuuluva elin. Oikeusperustan puuttuessa suunniteltu sopimus ei siis sovi yhteen perussopimusten määräysten kanssa.
- 24 Kyproksen hallituksen mukaan ECPC:n perustaminen on vastoin unionin tuomioistuimelle ja unionin yleiselle tuomioistuimelle annettua yksinomaista toimivaltaa, sellaisena kuin se ilmenee perussopimuksissa määrättyissä eri oikeussuojakeinoissa.

- 25 Liettuan hallitus katsoo, että kun otetaan huomioon, että suunniteltua sopimusta ei voida tehdä perussopimusten määräysten nojalla, kyseinen sopimus on ristiriidassa perussopimusten kanssa. Sopimusluonnoksessa ei taata, että unionin oikeuden itsenäisyys ja unionin toimielimille perussopimuksissa annetun toimivallan olennainen luonne säilyvät.
- 26 Luxemburgin hallituksen mukaan perussopimuksissa ei ole mitään oikeusperustaa, jonka nojalla sopimusluonnoksessa tarkoitettua kaltaista toimivaltaa voitaisiin siirtää ECPC:n kaltaiselle tuomioistuimelle. Unionin oikeuden säännökset ja määräykset sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joilla säännellään unionin oikeusjärjestyksen ja tuomioistuinjärjestelmän itsenäisyyttä ja yhtenäisyyttä, ovat tällaisen tuomioistuimen perustamisen esteenä. Perussopimuksissa ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään, että toimivaltaa, joka on suunnitellulla sopimuksella tarkoitus antaa ECPC:lle, voi käyttää vain unionin tuomioistuin itse.

Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa, mikäli sopimusluonnosta muutetaan

- 27 Parlamentti katsoo toissijaisesti ja Belgian ja Ranskan hallitukset sekä komissio katsovat, että sopimusluonnos sopii lähtökohtaisesti yhteen perussopimusten kanssa, mutta niiden mukaan sopimusluonnokseen on tehtävä joitakin muutoksia.
- 28 Siltä varalta, että unionin tuomioistuin ottaa tutkittavaksi neuvoston pyynnön, parlamentti katsoo, että itse sopimustekstissä olisi asianmukaista mainita, että ECPC:n velvollisuus noudattaa unionin oikeutta ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, mukaan luettuina tämän tulevat tuomiot, on soveltamisalaltaan hyvin laaja. Olisi myös syytä täsmentää, että ECPC:n on taattava perusoikeuksien suoja.

- 29 Suunnitellusta ennakkoratkaisumenettelystä parlamentti huomauttaa, että olisi asianmukaista ottaa käyttöön järjestelmä, jonka avulla komissio voisi osallistua ECPC:ssä vireille pantuihin menettelyihin. Lisäksi voisi osoittautua hyödylliseksi asettaa ECPC:lle nimenomainen velvollisuus saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi kaikki kysymykset, jotka koskevat unionin oikeussäännöksen pätevyyttä.
- 30 Belgian hallitus ehdottaa, että unionin tuomioistuin vastaisi neuvoston lausuntopyyntöön siten, että suunniteltu sopimus sopii yhteen perussopimusten kanssa, kunhan unionin tuomioistuimelle annettua ennakkoratkaisuvaltaa täydennetään mekanismeilla, joilla voidaan varmistaa, että unionin oikeuden ensisijaisuutta ja tehokkuutta kunnioitetaan.
- 31 Ranskan hallituksen mielestä sopimusluonnos sopii lähtökohtaisesti yhteen perussopimusten kanssa. Siinä määrättyä ennakkoratkaisumenettelyä olisi kuitenkin täydennettävä sopimuspuolille ja/tai tarvittaessa jäsenvaltioille ja komissiolle avoimella mekanismilla sen takaamiseksi, että ECPC noudattaa unionin oikeutta ja kunnioittaa sen ensisijaisuutta. Lisäksi voitaisiin harkita, että käyttöön otetaan komission tai jäsenvaltion aloitteesta yleisen edun nimissä tehtävä muutoksenhaku tai uudelleen käsittelymenettely, jossa unionin tuomioistuin käsittelee uudelleen ECPC:n muutoksenhakutuomioistuimen tuomiot, jos on olemassa vakava vaara siitä, että unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta vahingoitetaan.
- 32 Komission mukaan suunniteltu sopimus sopii yhteen perussopimusten määräysten kanssa, kunhan paitsi kolmansille valtioille myös unionille ja jäsenvaltioille tunnustetaan nimenomaisesti oikeus irtisanoa kyseinen sopimus milloin tahansa.

Huomautukset, joiden mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa

- 33 Tšekin, Tanskan, Saksan, Viron, Alankomaiden, Puolan, Portugalin, Romanian, Slovenian, Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa.
- 34 Tšekin hallituksen mukaan sopimusluonnos sopii yhteen perussopimusten kanssa, koska siinä noudatetaan vaatimuksia, jotka koskevat unionin oikeuden itsenäisyyden ja ensisijaisuuden suojaa, ja erityisesti koska ECPC voi esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnöjä.
- 35 Tanskan hallitus huomauttaa, että sopimusluonnos ei ole vastoin perussopimuksiin sisältyviä institutionaalisia sääntöjä ja että niin unionin kuin sen jäsenvaltioidenkin olisi tehtävä sopimus SEUT 81 ja SEUT 114 artiklan nojalla.
- 36 Saksan hallituksen mukaan sopimusluonnoksessa määrätty tuomioistuinvalvontaa koskeva järjestelmä on perussopimusten mukainen. Se toteaa erityisesti, ettei SEUT 262 artikla ole tämän järjestelmän esteenä. Lisäksi unionin oikeusjärjestyksen ensisijaisuus ja itsenäisyys on suojattu. Suunnitellusta tuomioistuinjärjestelmästä ei aiheudu unionin tuomioistuimen toimivallan ”vääristymistä” eikä myöskään sitä, että unioni olisi sisäisen toimivaltansa käytössä sidottu oikeussääntöjen tiettyyn tulkintaan.

- 37 Viron hallitus toteaa, että sopimusluonnos koskee paitsi unionin toimivaltaa myös jäsenvaltioiden toimivaltaa, joten SEUT 352 artikla on suunnitellun sopimuksen tekemisen asianmukainen oikeusperusta. Sopimusluonnos ei vaaranna unionin oikeusjärjestyksen ensisijaisuutta eikä sen itsenäisyyttä eikä myöskään unionin tuomioistuinten toimivaltaa.
- 38 Alankomaiden hallitus korostaa, ettei SEUT 262 artikla ole sopimusluonnoksen esteenä. Lisäksi on niin, ettei sopimusluonnoksella vahingoiteta unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja eheyttä. Suunnitellusta sopimuksesta ei myöskään seuraa, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuinten toteuttama oikeussuojaa ja tuomioistuinvalvontaa koskeva järjestelmä, sellaisena kuin siitä määrätään perussopimuksissa, muuttuu tai vahingoittuu.
- 39 Puolan hallitus katsoo, että suunnitellun toimivallan myöntäminen ECPC:lle sopii lähtökohtaisesti yhteen perussopimusten kanssa eikä SEUT 262 artikla ole sen esteenä. Kun otetaan huomioon, ettei patenttialalla ole unionin säädöksiä, unionin tuomioistuimelle ole annettu yksinomaista toimivaltaa tällä alalla. Sopimusluonnos ei myöskään ole vastoin unionin oikeuden ensisijaisuutta. Sopimusluonnoksessa määrättyllä ennakkoratkaisumenettelyllä taataan unionin oikeuden yhdenmukaisuus ja johdonmukaisuus kyseisellä alalla.
- 40 Portugalin hallituksen mukaan suunnitellun toimivallan myöntäminen ECPC:lle sopii yhteen perussopimusten kanssa. Väitteet, joiden mukaan unionin oikeusjärjestyksen ensisijaisuuteen ja itsenäisyyteen kohdistuu riskejä, eivät ole perusteltuja. Koska kyseessä oleva ala on monitahoinen ja koska tavoitteena on perustaa Eurooppaan yhtenäinen järjestelmä immateriaalioikeuksien suojaamiseksi, on pyrittävä ”joustaviin ratkaisuihin”, joilla tähän tavoitteeseen voidaan päästä. Sopimusluonnoksella vastataan tähän haasteeseen.

- 41 Romanian hallitus toteaa, että unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyys taataan ECPC:lle asetettavalla velvollisuudella noudattaa unionin oikeutta, ECPC:lle annettavalla mahdollisuudella tai sille asetettavalla velvollisuudella esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä sekä unionin tuomioistuimen tässä menettelyssä antamien tuomioiden sitovuudella. Mikään perussopimusten määräys ei myöskään ole esteenä sille, että kansainvälisellä sopimuksella myönnetään unionin tuomioistuimelle toimivalta tulkita tällaisen sopimuksen määräyksiä sen mahdolliseksi soveltamiseksi kolmansissa valtioissa.
- 42 Slovenian hallituksen mielestä yksinomaisen toimivallan myöntäminen ECPC:lle yhteisöpatentin pätevyyttä ja/tai vaikutuksia koskevissa oikeusriidoissa sopii yhteen perussopimusten kanssa. SEUT 257 ja SEUT 262 artikla eivät vaikuta tuomioistuinjärjestelmän valintaan tällä alalla. Sopimusluonnoksen 14 a ja 48 artiklassa taataan unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyys ja kunnioittaminen.
- 43 Suomen hallitus toteaa, että siltä osin kuin suunnitellun sopimuksen tarkoituksena ja sisältönä on patenteja koskevan kansainvälisen tuomioistuinjärjestelmän perustaminen, tämän sopimuksen tekeminen unionin puolesta tulee perustaa SEUT 262 ja SEUT 352 artiklaan. Suomen hallitus katsoo lisäksi, ettei sopimusluonnos ole ongelmallinen siltä osin kuin kyse on sen yhteensopivuudesta perussopimusten kanssa.
- 44 Ruotsin hallitus korostaa, että sopimusluonnoksella taataan, että unionin oikeutta sovelletaan yhdenmukaisesti. Unionin tuomioistuimen toimivalta ei vääristy, eikä sillä olevaa yksinomaista toimivaltaa tutkia unionin oikeudellisten toimien laillisuus aseteta kyseenalaiseksi.
- 45 Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan suunniteltu sopimus on tehtävä jaetun toimivallan sopimuksena. Unionin tuomioistuimen toimivallan olennainen luonne säilyy suunnitellussa sopimuksessa määrätyn riitojenratkaisujärjestelmän

yhteydessä, koska unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta ja sen ratkaisujen sitovuus eivät vaarannu. Toimivallan antaminen ECPC:lle asioissa, jotka koskevat yhteisöpatenttien pätevyyttä ja/tai soveltamista, sopii yhteen EUT-sopimuksen kanssa. Suunnitellussa sopimuksessa määrättyssä riitojenratkaisujärjestelmässä taataan unionin oikeuden ensisijaisuus. Sopimusluonnoksen 48 artiklassa määrätty ennakkoratkaisumenettely, jossa ECPC:llä on oikeus esittää kysymyksiä unionin tuomioistuimelle, sopii yhteen perussopimusten kanssa.

Unionin tuomioistuimen kannanotto

Lausuntopyynnön tutkittavaksi ottaminen

- ⁴⁶ Huomautukset, jotka on esitetty lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamisesta, koskevat pääasiallisesti kolmea kysymystä, nimittäin ensinnäkin suunnitellun sopimuksen sisällön tarkkuutta, toiseksi esitöiden tilaa ja kolmanneksi toimielinten välisen tasapainon kunnioittamista.
- ⁴⁷ Ennen näihin kolmeen kysymykseen vastaamista on palautettava mieleen, että SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi hankkia unionin tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopu-soinnussa perussopimusten määräysten kanssa. Kyseisen määräyksen tarkoituksena on ehkäistä vaikeuksia, jotka voisivat aiheutua oikeudenkäynneistä, jotka koskisivat unionia sitovien kansainvälisten sopimusten yhteensoveltuvuutta perussopimusten kanssa (ks. lausunto 2/94, 28.3.1996, Kok., s. I-1759, 3 kohta ja lausunto 1/08, 30.11.2009, Kok., s. I-11129, 107 kohta).

- 48 On nimittäin niin, että tuomioistuimen päätöksestä, jossa mahdollisesti todetaan unionia sitovan kansainvälisen sopimuksen tekemisen jälkeen, että tällainen sopimus on joko sisältönsä tai sopimuksen tekemisessä käytetyn menettelytavan vuoksi yhteensopimaton perussopimusten määräysten kanssa, aiheutuisi paitsi unionin sisällä myös kansainvälisissä suhteissa vakavia vaikeuksia ja päätöksestä voisi aiheutua vahinkoa kaikille osapuolille, joita asia koskee, kolmannet valtiot mukaan lukien (ks. lausunto 3/94, 13.12.1995, Kok., s. I-4577, 17 kohta).
- 49 Ensinnäkin sopimusluonnoksen tarkkuudesta on muistutettava, että kun unionin tuomioistuimen tehtävänä on lausua suunnitellun sopimuksen määräysten yhteensovivuudesta perussopimuksen sääntöjen kanssa, sillä on oltava käytössään riittävästi tietoa itse kyseisen sopimuksen sisällöstä (ks. em. lausunto 2/94, 20–22 kohta).
- 50 Tässä tapauksessa neuvosto on toimittanut unionin tuomioistuimelle sopimusluonnoksen täydellisen tekstin, jossa on muun muassa määräyksiä ECPC:n organisaatiosta ja toimintatavoista, sen toimivallasta ja eri muutoksenhakukeinoista sekä sovellettavasta oikeudesta ja tämän tuomioistuimen ratkaisujen vaikutuksista.
- 51 Lisäksi on huomattava, että lausuntopyynnössä esitetään sopimusluonnoksen asia-yhteys. Luonnos nimittäin kuuluu toimenpidekokonaisuuteen, joka on parhailaan tutkittavana unionin eri elimissä ja jossa on kyse muun muassa yhteisöpatentin perustamisesta uudeksi teollisoikeuslajiksi ja unionin liittymisestä Euroopan patenttisopimukseen.
- 52 Näin ollen unionin tuomioistuin katsoo, että sillä on käytössään riittävästi tietoa suunnitellun sopimuksen sisällöstä ja asiayhteydestä.

- 53 Toiseksi siitä, onko sopimusluonnosta koskeva päätöksentekoprosessi edennyt riittävän pitkälle, jotta unionin tuomioistuin voi lausua sopimusluonnoksen yhteensopivuudesta perussopimusten kanssa, on palautettava mieleen, että unionin tuomioistuimelle voidaan esittää lausuntopyyntö ennen kansainvälisten neuvottelujen aloittamista silloin, kun suunnitellun sopimuksen kohde on tiedossa, vaikka kyseessä olevien tekstien muotoilulle olisikin vielä useita mahdollisia vaihtoehtoja ja vaikka siitä olisikin vielä mielipide-eroja, jos unionin tuomioistuin voi sille toimitettujen asiakirjojen perusteella arvioida riittävän varmasti neuvoston esittämää kysymystä (ks. vastaavasti lausunto 1/78, 4.10.1979, Kok., s. 2871, Kok. Ep. IV, s. 561, 34 kohta), eikä lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamista voida vastustaa sillä perusteella, ettei neuvosto ole vielä tehnyt päätöstä kansainvälisten neuvottelujen käynnistämisestä (ks. em. lausunto 2/94, 13 kohta).
- 54 Nyt käsiteltävänä olevasta pyynnöstä on huomautettava, että kun se esitettiin unionin tuomioistuimelle, luonnos yhdistetyn patenttituomioistuinjärjestelmän perustamisesta oli neuvoston käsiteltävänä. Se, että sopimusluonnoksella tai tietyillä siihen kiinteästi liittyvillä lainsäädäntötoimia koskevilla ehdotuksilla, kuten yhteisöpatenttia koskevalla asetusehdotuksella, ei tällä hetkellä ole yksimielistä kannatusta neuvostossa, ei voi osaltaan vaikuttaa tämän lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamiseen.
- 55 Kolmanneksi toimielinten välistä tasapainoa koskevasta kysymyksestä on todettava, että SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuva mahdollisuus esittää lausuntopyyntö ei edellytä, että toimielimet, joita asia koskee, ovat ensin päässeet keskenään lopulliseen yhteisymmärrykseen. On nimittäin niin, että neuvostolle, parlamentille, komissiolle ja jäsenvaltioille annettua oikeutta pyytää lausuntoa unionin tuomioistuimelta voidaan käyttää erillisesti ilman minkäänlaista yhteistoimintaa ja joutumatta odottamaan asiaan liittyvän lainsäädäntömenettelyn lopputulosta. Parlamentti joka tapauksessa säilyttää oikeuden siihen, että se itse esittää lausuntopyynnön.

56. Näin ollen se, että kyseinen sopimus voidaan tehdä vasta parlamentin kuulemisen tai jopa hyväksynnän jälkeen ja että siihen liittyvät mahdolliset unionin lainsäädäntötoimet, kuten tuleva asetus yhteisöpatentista, on annettava mainitun toimielimen osallistumista edellyttävässä lainsäädäntömenettelyssä, ei vaikuta mahdollisuuteen, joka neuvostolla on SEUT 218 artiklan 11 kohdan nojalla, pyytää lausuntoa unionin tuomioistuimelta.
57. Neuvoston esittämä lausuntopyyntö voidaan siis ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

Alustavat huomautukset

58. Vaikka tässä lausuntopyynnössä ja unionin tuomioistuimelle esitetyissä huomautuksissa on viitattu unionisopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen määräyksiin, käsiteltävien kysymysten arvioinnin on perustuttava unionisopimuksen ja EUT-sopimuksen määräyksiin, jotka tulivat voimaan 1.12.2009, kun neuvosto sitä vastoin esitti pyyntönsä 6.7.2009.
59. On myös täsmennettävä, että tämän lausuntopyynnön keskeisenä kysymyksenä ei ole ECPC:n toimivalta eurooppapatentin alalla vaan sen toimivalta, joka koskee tulevaa yhteisöpatenttia.

Sopimusluonnoksen yhteensopivuus perussopimusten kanssa

- 60 Unionin tuomioistuin pitää heti aluksi hyödyllisenä vastata muutamien jäsenvaltioiden esittämiin näkemyksiin, joiden mukaan SEUT 262 ja SEUT 344 artikla voisivat olla esteenä suunnitellulle toimivallan siirrolle.
- 61 SEUT 262 artiklasta on todettava, ettei se voi olla ECPC:n perustamisen esteenä. Vaikka onkin totta, että tämän artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle voidaan antaa toimivaltaa, jota on tarkoitus antaa ECPC:lle, kyseisessä artiklassa määrätty menettely ei ole ainoa mahdollinen yhdistetyn patenttituomioistuimen perustamiseksi.
- 62 SEUT 262 artiklassa nimittäin määrätään mahdollisuudesta ulottaa unionin tuomioistuinten toimivalta koskemaan riitoja, jotka liittyvät sellaisten unionin säädösten soveltamiseen, joilla luodaan eurooppalaisia immateriaalioikeuslajeja. Siinä ei siis määrätä unionin tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta kyseessä olevalla alalla, eikä siinä oteta ennalta kantaa sellaisen tuomioistuinjärjestelmän valintaan, joka voidaan perustaa immateriaalioikeuksia koskevia yksityisten välisiä riitoja varten.
- 63 ECPC:n perustaminen ei voi olla vastoin myöskään SEUT 344 artiklaa, koska tässä artiklassa vain kielletään jäsenvaltioita ratkaisemasta perussopimusten tulkintaa tai soveltamista koskevia riitoja muulla kuin perussopimuksissa määrättyllä tavalla. ECPC:lle sopimusluonnoksen mukaan annettava toimivalta koskisi kuitenkin vain pelkkiä yksityisten välisiä patenttiriitoja.

- 64 Koska sopimusluonnoksessa on pääasiallisesti kyse uuden tuomioistuinrakenteen perustamisesta, ensinnäkin on palautettava mieleen unionin oikeusjärjestyksen ja tuomioistuinjärjestelmän peruselementit, sellaisina kuin ne on käsitetty perussopimuksissa ja kehitetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, jotta voidaan arvioida, sopiiko ECPC:n perustaminen yhteen kyseisten elementtien kanssa.
- 65 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että toisin kuin tavanomaisilla kansainvälisillä sopimuksilla, unionin perussopimuksilla on perustettu uusi oikeusjärjestys, jolla on omat toimielimet, jonka hyväksi valtiot ovat rajoittaneet suvereenia oikeuksiaan yhä laajemmilla aloilla ja jonka oikeussubjekteja ovat sekä jäsenvaltiot että niiden kansalaiset (ks. mm. asia 26/62, Van Gend & Loos, tuomio 5.2.1963, Kok., s. 1, 3, Kok. Ep. I, s. 161 ja asia 6/64, Costa, tuomio 15.7.1964, Kok., s. 1141, 1149, Kok. Ep. I, s. 211). Tällä tavoin perustetun unionin oikeusjärjestyksen olennaisia ominaispiirteitä ovat erityisesti sen ensisijaisuus jäsenvaltioiden oikeuteen nähden ja lukuisien niiden kansalaisiin ja niihin itseensä sovellettavien säännösten ja määräysten välitön oikeusvaikutus (ks. lausunto 1/91, 14.12.1991, Kok., s. I-6079, Kok. Ep. XI, s. I-565, 21 kohta).
- 66 Kuten SEU 19 artiklan 1 kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet huolehtivat siitä, että unionin oikeusjärjestystä ja tuomioistuinjärjestelmää kunnioitetaan.
- 67 Lisäksi unionin tuomioistuimen tehtävänä on valvoa, että perussopimuksissa täten luodun unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä kunnioitetaan (ks. em. lausunto 1/91, 35 kohta).
- 68 On myös huomattava, että kunkin jäsenvaltion on erityisesti vilpittömän yhteistyön periaatteen, josta määrätään SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, mukaisesti varmistettava alueellaan, että unionin oikeutta sovelletaan ja noudatetaan

(ks. vastaavasti asia C-298/96, Oelmühle ja Schmidt Söhne, tuomio 16.7.1998, Kok., s. I-4767, 23 kohta). Lisäksi tämän saman määräyksen toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien veloitteiden täytäminen. Tässä yhteydessä kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävänä on taata unionin oikeuden täysi soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisillä oikeussubjekteilla unionin oikeuden nojalla olevien oikeuksien oikeussuoja (ks. vastaavasti asia C-432/05, Unibet, tuomio 13.3.2007, Kok., s. I-2271, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 69 On nimittäin niin, että kansallinen tuomioistuin toteuttaa yhteistyössä unionin tuomioistuimen kanssa niille yhteisesti annettua tehtävää turvata se, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia (ks. asia 244/80, Foglia, tuomio 16.12.1981, Kok., s. 3045, Kok. Ep. VI, s. 251, 16 kohta ja yhdistetyt asiat C-422/93–C-424/93, Zabala Erasun ym., tuomio 15.6.1995, Kok., s. I-1567, 15 kohta).
- 70 Unionin tuomioistuinjärjestelmä koostuu lisäksi täysin kattavasta oikeussuojakeinojen ja menettelyjen kokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on varmistaa toimielinten toimiin kohdistuva laillisuusvalvonta (ks. mm. asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002, Kok., s. I-6677, 40 kohta).
- 71 ECPC:n ominaispiirteistä on todettava ensinnäkin, että ECPC on unionin toimielin ja tuomioistuinrakenteen ulkopuolella. Se ei nimittäin kuulu SEU 19 artiklan 1 kohdassa määrättyyn tuomioistuinjärjestelmään. ECPC on organisaatio, joka itse on oikeushenkilö kansainvälisen oikeuden nojalla.
- 72 Sopimusluonnoksen 15 artiklan määräysten mukaan ECPC:llä on yksinomainen toimivalta tutkia merkittävä määrä kanteita, joita yksityiset nostavat patenttialalla. Sillä on tämä toimivalta muun muassa seuraavissa asioissa: kanteet, jotka koskevat

patenttien toteutunutta tai uhkaavaa loukkausta, käyttölupia koskevat vastakanteet, kanteet sen vahvistamiseksi, että loukkausta ei ole tapahtunut, kanteet, jotka koskevat väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, kanteet tai vastakanteet, jotka koskevat patenttien kumoamista, kanteet, jotka koskevat vahingonkorvausta tai korvausta ja jotka perustuvat julkaistun patenttihakemuksen antamaan väliaikaiseen suojaan, kanteet, jotka koskevat keksinnön käyttöä ennen patentin myöntämistä tai patentin aiempaan käyttöön perustuvaa oikeutta, kanteet, jotka koskevat yhteisöpatentteja koskevien pakkolupien myöntämistä tai kumoamista, sekä kanteet, jotka koskevat käyttölupia koskevia korvauksia. Näissä asioissa sopimusvaltioiden tuomioistuimilla, mukaan lukien jäsenvaltioiden tuomioistuimet, ei ole kyseistä toimivaltaa ja niillä säilyy siten vain toimivalta, joka ei kuulu ECPC:n yksinomaiseen toimivaltaan.

73 On lisättävä, että sopimusluonnoksen 14 a artiklan mukaan ECPC:n on tehtäviään hoitaessaan tulkittava ja sovellettava unionin oikeutta. ECPC:lle annetaan pääosa siitä aineellisesta toimivallasta, joka tavallisesti kuuluu kansallisille tuomioistuimille ja jonka nojalla se käsittelee yhteisöpatentin alaan kuuluvia riitoja ja varmistaa tällä alalla unionin oikeuden täyden soveltamisen ja yksityisillä oikeussubjekteilla unionin oikeuden nojalla olevien oikeuksien oikeussuojan.

74 Unionin tuomioistuin on tosin katsonut kansainvälisestä sopimuksesta, jossa määrätään tällaisen sopimuksen määräysten tulkinnasta vastaavan tuomioistuimen perustamisesta, ettei tällainen sopimus lähtökohtaisesti ole yhteensopimaton unionin oikeuden kanssa. On nimittäin niin, että toimivaltaan, joka unionilla on kansainvälisissä suhteissa, ja sen kelpoisuuteen tehdä kansainvälisiä sopimuksia sisältyy pakostakin valta alistua päätöksiin, joita tällaisten sopimusten nojalla perustettu tai nimetty tuomioistuin antaa sopimusten määräysten tulkinnasta ja soveltamisesta (ks. em. lausunto 1/91, 40 ja 70 kohta).

- 75 Unionin tuomioistuin on lisäksi korostanut, että kolmansien valtioiden kanssa tehdyssä kansainvälisessä sopimuksessa voidaan myöntää unionin tuomioistuimelle uutta tuomiovaltaa, jollei tällä myöntämisellä vääristetä unionin tuomioistuimen tehtävää sellaisena kuin se käsitetään unioni- ja EUT-sopimuksissa (ks. analogisesti lausunto 1/92, 10.4.1992, Kok., s. I-2821, Kok. Ep. XII, s. I-71, 32 kohta).
- 76 Unionin tuomioistuin on myös täsmentänyt, että kansainvälinen sopimus voi vaikuttaa sen omaan toimivaltaan, kunhan tämän toimivallan luonteen säilyttämistä koskevat olennaiset edellytykset täyttyvät eikä unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä siis loukata (ks. lausunto 1/00, 18.4.2002, Kok., s. I-3493, 21, 23 ja 26 kohta).
- 77 Edellä mainittujen lausuntojen kohteena olleet tuomioistuinjärjestelmät oli kuitenkin tarkoitettu pääasiallisesti sellaisten riitojen ratkaisuun, jotka koskivat juuri kyseessä olleiden kansainvälisten sopimusten määräysten tulkintaa tai soveltamista. Lisäksi oli niin, että vaikka näiden järjestelmien mukaan kolmansien valtioiden tuomioistuimilla oli erityinen toimivalta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöjä, kyseiset järjestelmät eivät vaikuttaneet jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivaltaan unionin oikeuden tulkinnassa ja soveltamisessa eivätkä myöskään niillä olleeseen oikeuteen tai velvollisuuteen esittää ennakkoratkaisupyyntöjä unionin tuomioistuimelle ja tämän toimivaltaan vastata niihin.
- 78 Nyt käsiteltävässä sopimusluonnoksessa suunnitellun kansainvälisen tuomioistuimen on sitä vastoin tarkoitus tulkita ja soveltaa paitsi kyseisen sopimuksen määräyksiä myös tulevaa yhteisöpatentista annettavaa asetusta sekä muita unionin oikeuden toimia, erityisesti asetuksia ja direktiivejä, joiden kanssa mainittua asetusta olisi tarvittaessa luettava yhdessä, nimittäin säännöksiä muista immateriaalioikeusjärjestelmissä sekä EUT-sopimuksen sääntöjä sisämarkkinoista ja kilpailuoikeudesta. ECPC voi samoin joutua ratkaisemaan siinä vireillä olevan oikeusriidan unionin oikeudessa taattujen perusoikeuksien ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden kannalta tai jopa tutkimaan unionin toimen pätevyys.

79 Unionin tuomioistuimen tutkittavana olevasta sopimusluonnoksesta on huomattava, että ECPC

- toimii sopimusluonnoksen 15 artiklassa määrätyn yksinomaisen toimivaltansa alalla kansallisten tuomioistuinten asemesta

- estää tällöin viimeksi mainittuja käyttämästä mahdollisuuttaan esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön kyseisellä alalla

- tulee yksinomaisen toimivaltansa alalla unionin tuomioistuimen ainoaksi tuomioistuinten välisen vuoropuhelun kumppaniksi ennakkoratkaisumenettelyssä, joka koskee unionin oikeuden tulkintaa ja soveltamista, ja

- on kyseisen toimivallan yhteydessä sopimusluonnoksen 14 a artiklan mukaisesti velvollinen tulkitsemaan ja soveltamaan unionin oikeutta.

80 Vaikka onkin totta, ettei unionin tuomioistuimella ole toimivaltaa ratkaista yksityisten välisiä kanteita patenttien alalla, koska tämä toimivalta kuuluu jäsenvaltioiden tuomioistuimille, jäsenvaltiot eivät voi antaa toimivaltaa tällaisten riitojen ratkaisuun kansainvälisellä sopimuksella perustettavalle tuomioistuimelle siten, että toimivallan siirrolla estettäisiin kansallisia tuomioistuimia toteuttamasta unionin oikeusjärjestyksen ”yleisiä” tuomioistuinia unionin oikeuden täytäntöönpanoa koskevaa tehtäväänsä ja siten estettäisiin niitä käyttämästä niille SEUT 267 artiklassa annettua

mahdollisuutta tai noudattamasta niille asetettua velvollisuutta esittää ennakkoratkaisupyynnö kyseessä olevalla alalla.

- 81 Sopimusluonnoksessa määrätään ennakkoratkaisumekanismista, jonka mukaan vain ECPC:llä on kyseisen sopimuksen soveltamisalalla mahdollisuus esittää ennakkoratkaisupyynnö, eikä siinä anneta tällaista mahdollisuutta kansallisille tuomioistuimille.
- 82 On korostettava, että sopimusluonnoksessa ECPC:lle suunniteltu asema poikkeaisi Benelux-tuomioistuimen asemasta, josta oli kyse asiassa C-337/95, Parfums Christian Dior, 4.11.1997 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-6013, 21–23 kohta). Koska tämä viimeksi mainittu nimittäin on usean jäsenvaltion yhteinen tuomioistuin ja kuuluu siksi unionin tuomioistuinjärjestelmään, sen ratkaisuihin voidaan soveltaa mekanismeja, joilla voidaan varmistaa unionin normien täysi tehokkuus.
- 83 On muistutettava myös siitä, että SEUT 267 artiklan, joka on olennainen perussopimuksilla luodun oikeuden unioniluonteen säilyttämisessä, tarkoituksena on varmistaa kaikissa olosuhteissa, että unionin oikeudella on sama vaikutus kaikissa jäsenvaltioissa. Täten perustetun ennakkoratkaisumekanismiin tarkoituksena on ehkäistä eroavaisuudet unionin oikeuden, jota kansallisten tuomioistuinten on sovellettava, tulkinnassa ja varmistaa tämä soveltaminen antamalla kansallisille tuomioistuimille keino voittaa vaikeudet, joita saattaa aiheutua vaatimuksesta antaa unionin oikeudelle täysi vaikutus jäsenvaltioiden tuomioistuinjärjestelmissä. Lisäksi kansallisilla tuomioistuimilla on mitä laajin oikeus ja jopa velvollisuus saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos ne katsovat, että niiden käsiteltävänä olevassa asiassa on tullut esille niiden ratkaisua edellyttävä kysymys unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkinnasta tai pätevyyden arvioinnista (ks. vastaavasti asia 166/73, Rheinmühlen-Düsseldorf, tuomio 16.1.1974, Kok., s. 33, Kok. Ep. II, s. 195, 2 ja 3 kohta ja asia C-458/06, Gourmet Classic, tuomio 12.6.2008, Kok., s. I-4207, 20 kohta).

- 84 SEUT 267 artiklassa määrättyssä järjestelmässä perustetaan siten unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välille suora yhteistyö, jossa viimeksi mainitut osallistuvat kiinteästi unionin oikeuden asianmukaiseen soveltamiseen ja yhdenmukaiseen tulkintaan sekä unionin oikeusjärjestyksessä yksityisille annettujen oikeuksien suojaamiseen.
- 85 Kaikista näistä seikoista ilmenee, että kansallisille tuomioistuimille ja unionin tuomioistuimelle annetut tehtävät ovat olennaisia perussopimuksilla luodun oikeuden luonteen säilyttämisessä.
- 86 Tätä on täsmennetty oikeuskäytännössä siten, että periaatetta, jonka mukaan jäsenvaltion on korvattava sen syyksi luettavalla unionin oikeuden rikkomisella yksityisille aiheutetut vahingot, sovelletaan kaikkiin tapauksiin, joissa on rikottu unionin oikeutta, riippumatta siitä, mikä kyseisen valtion toimielin on toiminnallaan tai laiminlyönnillään aiheuttanut kyseisen rikkomisen, ja kyseistä periaatetta sovelletaan tietyin erityisedellytyksin myös lainkäyttöelimiin (ks. vastaavasti asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok., s. I-10239, 31 ja 33–36 kohta; asia C-173/03, Traghetti del Mediterraneo, tuomio 13.6.2006, Kok., s. I-5177, 30 ja 31 kohta ja asia C-154/08, komissio v. Espanja, tuomio 12.11.2009, 125 kohta).
- 87 On lisättävä, että kun kansallinen tuomioistuin rikkoo unionin oikeutta, SEUT 258, SEUT 259 ja SEUT 260 artiklassa määrätään mahdollisuudesta saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta voidaan todeta, että kyseessä oleva jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta jäsenyysveloitteitaan (ks. asia C-129/00, komissio v. Italia, tuomio 9.12.2003, Kok., s. I-14637, 29, 30 ja 32 kohta).
- 88 On kuitenkin todettava, että sellainen ECPC:n ratkaisu, jossa rikottaisiin unionin oikeutta, ei voisi olla jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn kohteena eikä se voisi myöskään aiheuttaa yhdelle tai usealle jäsenvaltiolle minkäänlaista vahingonkorvausvastuuta.

89. On siis katsottava, että se, että suunnitellussa sopimuksessa myönnetään kansainväliselle tuomioistuimelle, joka ei kuulu unionin toimielin- ja tuomioistuinjärjestelmään, yksinomainen toimivalta käsitellä merkittävä määrä yhteisöpatenttiin liittyviä yksityisten nostamia kanteita ja yksinomainen toimivalta tulkita ja soveltaa unionin oikeutta tällä alalla, estäisi jäsenvaltioiden tuomioistuinta käyttämästä toimivaltaansa tulkita ja soveltaa unionin oikeutta ja unionin tuomioistuinta käyttämästä omaa toimivaltaansa antaa ennakkoratkaisuja kyseisten tuomioistuinten esittämistä kysymyksistä, joten mainitun toimivallan myöntäminen vääristäisi perussopimuksissa unionin toimielimille ja jäsenvaltioille annettua toimivaltaa, joka on olennaista unionin oikeuden luonteen säilyttämisessä.

Näin ollen unionin tuomioistuin (täysistunto) antaa seuraavan lausunnon:

Suunniteltu sopimus yhdistetyn patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamisesta (tällä hetkellä nimetty eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuimeksi) ei ole sopusoinnussa unionisopimuksen ja EUT-sopimuksen määräysten kanssa.

Allekirjoitukset